

*Марина Кравчук,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Львівський національний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник – кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент Галина Яценко*

«ВОЛІ НЕ ДАЮТЬ — ЇЇ ТРЕБА ЗДОБУТИ»: ІДЕЯ БОРотьБИ У ПУБЛІЦИСТИЦІ ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА

«Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку покладали свої голови цілі покоління найкращих синів України». Слова цієї легендарної промови виголосив Ярослав Семенович Стецько — ідеолог і стратег української революції. Ще з молодих літ він міркував над ідеєю боротьби за волю України, а в публіцистичних статтях виконував власне бачення її визволення.

Визвольна концепція Я. Стецька стоїть на трьох китах, що тісно переплетені між собою: люди, боротьба, ідея. Професор Володимир Косик, аналізуючи публіцистику Ярослава Стецька, зазначав, що боротьба за ідеал волі й самостійності бере свій початок від усвідомлення народом своїх прав, яке викристалізовується в щоденному житті [1, с. 9]. Тому перший невід’ємний елемент визвольної боротьби — це люди. За словами Я. Стецька, зрушити націю має її ж еліта. Гроно обраних вливає в народ хотіння бути народом, волю діяти. Еліта задає планку національної свідомості і веде народ до боротьби.

Важливою для розуміння світогляду та ідеології Ярослава Стецька є стаття «Боротьба для боротьби, чи змагання за вартості?» Саме боротьба — другий важливий елемент визвольної концепції. Публіцист писав, що українські націоналісти — творці нової дійсності — мають бути свідомі своєї ролі, а тому плекати в собі найкращі прикмети людини і борця. Їхня боротьба не може бути «боротьбою для боротьби», вона має бути змаганням за вартості. Я. Стецько вважав, що боротьба пронизує все життя людини, кожен її крок і чин. Без боротьби не живе людина. Без боротьби не існує світ.

Але боротьба не існує як абсолютна вартість. Вона стає цінною лише тоді, якщо це боротьба за національні ідеали. Якщо є ціль. А отже третій елемент визволення — ідея. Я. Стецько підкреслює, що сама ідея, в ім’я якої ведеться боротьба, переважає в позитивному або негативному сенсі саму боротьбу. Тому не може бути виправдання боротьби за негативні, хибні ідеали, прикладами якої була нацистська Німеччина або сьогодення росія. У Я. Стецька ж читаємо: «Ми життєрадісний факт боротьби заковуємо в рамки національної ідеї і лише в рамках її і для її здійснення він діяти повинен» [1, с. 27]. Якщо квінтесенцією боротьби є національна ідея, то боротьба — це питомий прояв життя. Стецько навіть каже, що така боротьба становить найрадіснішу творчу частину нашого життя. Тому публіцистика Ярослава Стецька — це апотеоза боротьби. Він протиставляє боротьбу заради боротьби — боротьби за цінності й ідею; не поділяє радості від ризику боротьби у гравця, який розраховує на сліпий випадок, на сліпе щастя, який бореться заради самої гри, а не заради життя ідеї [1, с. 30].

Якою ж була провідна ідея боротьби в уявленні Ярослава Стецька? У нашій історії весь час була інтелігенція, еліта, яка ставала на захист своєї мови і культури. Ми намагалися заявити, що ми інші, інакші. У нас є своя самобутня культура. Та нас ніхто не чув. І тоді народилось інше покоління, яке стало до збройної боротьби, аби не словом, а ділом довести, що ми прагнемо волі й самостійності. Тому одна з провідних інтенцій

публіцистики Ярослава Стецька – це заклик ставати мілітарною нацією, ставати до збройної боротьби. Тільки тоді, коли є сильна армія, – може бути сильна держава. Добро нації – найвища мета людини. І до здійснення цієї мети можна прийти лише через боротьбу. Українець стане вільним тільки тоді, коли буде змагатися за владу і за зброю. Для цього нам потрібне перевиховання народу «в дусі зліквідування і остаточного усунення з духовости українця рабської психіки, яка прищепилася йому впродовж кількасотлітньої неволі» [2, с. 245]. Наші визвольні змагання не завершаться, допоки кожен не вб'є в собі раба, допоки кожен не стане до боротьби. Я. Стецько – це про готовність українця змагатися усе своє життя. Боровся він. Боремось і ми. Інакше перекладемо боротьбу на плечі наших дітей. Це вибір без вибору. Перша заповідь ОУН: «Здобудеш Українську державу, або загинеш у боротьбі за неї».

Актуальною й нині видається ідея антисоветської і антиросійської боротьби у публіцистиці Ярослава Стецька. Він чітко усвідомлював, що СРСР – це класичний витвір російського імперіялізму. Імперіялізму, проти якого конче необхідно боротися, поки він не поглинув геть усе.

«Україна — це вічність, не тільки сьогоднішня, але передусім майбутня й минула». Настала мить, коли, згадавши минуле, ми повинні боротися за майбутнє. Може здатися, що у цій боротьбі втрачається наше сьогодні. Але боротьба за здійснення національних ідеалів – це данина колишнім поколінням борців за Україну, це визволення з духової неволі сучасників, і водночас жертвність заради майбутніх поколінь.

Орієнтація на чужі сили завжди ставала могилою для української держави. Тому у визвольній боротьбі ми маємо покладатися лише на власні сили. Для цього Україна має навіки стати мілітарною державою. Без марних сподівань на інших. Ми маємо бути готовими в будь-яку мить захистити себе самі. «Найважливішими для поневоленої нації є плекання культу зброї, а друге – культу влади» [2, с. 250]. Українці вже не раз обпеклися через свій пацифізм. А хвора на пацифізм нація ніколи не стане вільною. Актуальність публіцистики Ярослава Стецька бринить у кожному слові. Він промовляє крізь роки: «Правда і справедливість – важливіші навіть за мир». Стецькові йшлося про боротьбу не за мир, а за тріумф правди: «Не мир є нашою ціллю, а воля і перемога нашої нації, що покликана Богом виконати своє призначення на землі» [2, с. 37].

Ярослав Стецько підкреслює, що в протистоянні поневоленої нації та імперії є лише один переможець – це боротьба за існування. Або, або... Відновлення української держави – це смерть для російської імперії. Квітуча російська імперія – загибель для України. Наше визволення можливе лише тоді, як з російської імперії не зостанеться камінь на камені. Боротьба має бути безкомпромісною. Єдиний шлях до самостійності – це збройна боротьба та розвал імперії зла. Я. Стецько висновує: «Єдино зброя розсудить нас із москалями» [2, с. 247–248].

Сьогоднішній обов'язок кожного українця повернутися до минулого. Читати-перечитати і нарешті засвоїти урок Ярослава Стецька: «Волі не дають – її треба здобути, влади не дарують – її треба забрати силою у ворога». Те, що у нас забрали силою, – ми можемо повернути лише силою. Лише боротьбою. Лише зброєю. Те, що нам силою нав'язали, – так само радикально, без жодних компромісів потрібно викорінювати.

Вивчення історії, зокрема історії журналістики, дослідження публіцистики – життєво необхідне нам в умовах сучасності. Пам'ять про минуле – це зброя. Зброя проти маніпуляцій та пропаганди ворога. Почути пророчі слова видатних публіцистів – крайня необхідність для українця нового часу, а надто – для журналіста. Ярослав Стецько був переконаний, що для людей, які вірять у свою Батьківщину, немає страху перед стражданнями та жертвами в боротьбі за правду. Борімося – поборемо.

Список використаної літератури

1. Стецько Я. С. Українська визвольна концепція. Твори: в 2 т. Мюнхен: Вид. Орг. Укр. Націоналістів і Укр. Ін-ту Політ. Освіти в Мюнх., 1987. Т. 1.: 528 с.
2. Стецько Я. С. Українська визвольна концепція. Твори: в 2 т. Мюнхен: Вид. Орг. Укр. Націоналістів і Укр. Ін-ту Політ. Освіти в Мюнх., 1991. Т. 2. 467 с.

*Ольга Бендзар,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент Тетяна Скуратко*

ТВОРЧІСТЬ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ У ФОКУСІ СУЧАСНИХ МЕДІА

Григорій Сковорода – видатний український філософ, просвітитель-гуманіст, поет, перший український байкар, педагог, музикант, фундатор української «філософії серця», ідеї «сродної праці».

Григорій Сковорода відіграв важливу роль у встановленні української літератури, він був її ідейним предтечею. Його творчість стала органічним складником нового українського письменства, яке розвивало гуманістичні та демократичні ідеї. Він став духовним мечем своєї доби.

Досліджуючи творчий феномен Григорія Сковороди, Дмитро Чижевський відзначає оригінальність мислення українського філософа, «обумовлену його способом думання, який яскраво оприявнює питомі риси української вдачі: кордоцентричність, індивідуалізм, рухливість та прагнення до свободи» [5, с. 17].

Зазначимо, що в морально-гуманістичному спрямуванні своєї творчості Григорій Сковорода спирався на українську тогочасну мислительну традицію, що мала етико-гуманістичне спрямування. Тут митець знайшов і продовжив здобутки світового виміру, які нагромадили його попередники у своїй творчості, зокрема в проповідях та філософсько-богословських трактатах (Нестор-літописець, митрополит Іларіон, Володимир Мономах, Іван Вишенський, Кирило Транквіліон-Ставровецький, Петро Могила, Лазар Баранович, Феофан Прокопович, Пилип Орлик, Іван Величковський, Григорій Кониський тощо). Великий вплив творчість Григорія Сковороди має і на подальшу українську літературну та філософську традицію (І. Котляревський, Т. Шевченко, П. Куліш, М. Гоголь, П. Тичина, М. Рильський, П. Воронько, А. Малишко, М. Вінграновський, Л. Костенко, Д. Павличко, Б. Олійник, І. Драч, В. Стус тощо).

У естетичній площині художньої творчості Г. Сковороди органічно співіснують барокові форми, просвітницькі ідеї та преромантичні шукання. Символіка, за спостереженнями Дмитра Чижевського, є прикметною рисою творчості митця-гуманіста: «Філософічний стиль Сковороди, – стверджував дослідник, – це своєрідний поворот філософічного думання від форми мислення в поняттях до якоїсь первісної форми мислення – до мислення в образах та через образи» [5, с. 18]. Саме тому повністю збагнути філософську концепцію Григорія Сковороди, не можливо. Ми на вічному шляху до Сковороди, а його домівкою стала вся Україна. Пізнавати його творчість,